

Kennisagenda Verloskundige Samenwerkings- verbanden

De eerste peiling van

echte kennisbehoefte

door en voor het werkveld

Voorwoord

Deze agenda is samengesteld met inbreng vanuit de Verloskundig SamenwerkingsVerbanden (VSV's)¹ en opgeleverd door het Netwerk Regionale Consortia Geboortezorg (NRCG) en de Federatie van VSV's.²

Het betreft een eerste en innovatieve agenda vanuit het daadwerkelijke werkveld. De agenda is vanuit wensen, behoeften en hiaten in de praktijk ontwikkeld, geheel in lijn met de onafhankelijke, multidisciplinaire en lijnoverstijgende aanpak van het NRCG en de Federatie van VSV's, sinds een jaar partners op het gebied van kwaliteit en onderzoek. Onze gezamenlijke stip op de horizon is het genereren van een ondersteuningsstructuur die richting geeft aan de VSV's op het gebied van onderzoek, meten en verbeteren, wat resulteert in continue groei en ontwikkeling van de geboortezorgsector.

Deze agenda staat qua aanpak en inhoud los van agenda's van andere kennisinstituten, brancheverenigingen en overheidsinstanties en levert daarmee een belangrijk en uniek perspectief aan de verloskundige wetenschap. Tegelijk sluit de ontwikkeling van deze agenda aan bij de inhoud van het VSV-basiskader.

We bevinden ons in de geboortezorg in een complex bewegend landschap. Er is zoveel gaande op diverse levels dat de zo gewenste en benodigde bundeling en een heldere gezamenlijke richting een uitdagende horde blijken. We hopen met deze agenda inzicht te geven in de thema's die vragen om kennisbenutting en/of kennisontwikkeling. Dit is waardevolle informatie voor opdrachtgever ZonMw en alle andere betrokken partijen in de geboortezorg, waaronder het CPZ, de Federatie van VSV's, het ministerie van VWS, Babyconnect, de koepels en de zorgverzekeraars.

We willen kennisinstituten stimuleren deze kennisagenda te gebruiken in hun programma's en de wetenschap oproepen er hun onderzoek op te richten. Overheden verzoeken we hun beleidsactiviteiten erop te richten en de brede praktijk roepen we op met de kennis(agenda) aan de slag te gaan. Daarmee hopen we dat de juiste kennis wordt ontwikkeld en toegepast, die de geboortezorg verder in de juiste richting zal brengen. Deze transitie kan concreet bijdragen aan oplossingen voor de huidige vraagstukken in de geboortezorg.

Bestuur Netwerk Regionale Consortia Geboortezorg
Bestuur Federatie van VSV's
Juni 2023

1 Belangrijk om te benoemen in dit document is dat IGO's een onderdeel van een VSV kunnen zijn of een geheel VSV kunnen vormen indien alle partners in de IGO deelnemen. Wat de IGO's onderscheidt van de andere VSV's is dat er bij hen gekozen is voor een integraal bekostigingsmodel.

2 Het opstellen van de kennisagenda is financieel mogelijk gemaakt vanuit het ZonMw Programma Zwangerschap en Geboorte

Totstandkoming

Routing

Wil de kennisagenda uiteindelijk impact brengen, dan is het voorwaardelijk dat deze goed aansluit op de daadwerkelijke behoeften van de VSV's. Om deze te inventariseren, ontvingen in november 2022 alle VSV's van het regionale consortium waar zij onderdeel van uitmaken een uitnodiging per mail. Hierin was aandacht voor de gedachte en het doel achter de ontwikkeling van de kennisagenda en stond een directe link voor de korte vragenlijst (LimeSurvey). De precieze en meest passende invulling en inbedding van die uitnodiging werd door de betreffende coördinator(en) afgestemd op de bestaande contacten, werkwijzen en communicatie binnen elk regionaal consortium. Er werd expliciet verzocht om de mail breed binnen de organisatie te verspreiden, om iedereen die binnen een VSV werkzaam is, de mogelijkheid te geven input te leveren, ongeacht functie, discipline, werkervaring in jaren en werkzaamheid in uren/week. Zo werd gestreefd naar de grootst mogelijke input en daarmee de meest gedragen kennisagenda. Bovenstaande werd in januari 2023 nogmaals onder de aandacht gebracht; input leveren was mogelijk tot begin februari.

Op zoek naar zinnige kennis

Alvorens concrete input te vragen, werd het begrip 'kennis' toegelicht, dat mogelijkwerwijs bij iedereen een andere associatie kan oproepen. Het gaat om inzicht, begrip, bewustheid, maar ook om ervaring, competentie en bekwaamheid; iedereen heeft kennis en in bepaalde mate behoefte aan bestaande en/of nieuwe kennis. Het scala aan onderwerpen die relevant en wenselijk kunnen zijn voor de VSV's is breed en kan grofweg te maken hebben met het proces van zorg bieden, de zorginhoud of de organisatie van zorg. Vragen werden als volgt gesteld:

1. Op welke thema's of onderwerpen heeft uw VSV behoefte aan (verdieping van) kennis of ondersteuning bij implementatie van beschikbare kennis? **Gesloten vraag; respondenten konden maximaal 3 van de 23 genoemde thema's aanvinken.**
2. Tegen welk probleem of vraagstuk loopt u in de dagelijkse praktijk aan? **Open vraag.**
3. Heeft u een concrete onderzoeksvraag, waarop het antwoord u in de dagelijkse praktijk echt verder kan helpen? **Open vraag.**

Om input te kunnen indelen naar regionaal consortium, werd gevraagd naar het VSV waar de respondent werkzaam is. Tevens werd gevraagd naar type organisatie, functie en jaren werkervaring.

Opbrengst

Respons

Tabel 1 geeft algemene informatie over de respons. De vragenlijst is in totaal 597 maal ingevuld. Door terugkoppeling van de coördinatoren van de regionale consortia weten we dat dit aantal zowel individuele als samengestelde reacties betreft. Circa 50% van de respondenten heeft gekozen antwoord te geven op de aanvullende vragen omtrent het VSV, type organisatie, functie en jaren werkervaring (zie tabellen 2 t/m 5). Input is afkomstig van minimaal 67 van de in totaal 78 uitgenodigde VSV's, wat betekent dat 86% van alle VSV's een stem heeft gehad in deze kennisagenda. Gemiddeld is per VSV 9 maal input geleverd, met een range van 1 tot 36. VSV's zijn ingedeeld naar regionaal consortium waar zij onderdeel van zijn.

Tabel 1. Respons algemeen

Respons	Aantal (n)	Percentage (%)
Algemeen	597	n.v.t.
Aanvullende vragen	287	48
Afkomstig van 78 unieke VSV's	67	86
Gemiddelde respons/VSV	9	1,5

Tabel 2. Respons per regionaal consortium

Regionaal consortium	Aantal (n)	Percentage (%)
Noord Nederland (incl. regio Overijssel)	31 (35)	5,2 (5,9)
Noordwest Nederland	32	5,4
Midden Nederland	9	1,5
Oost Nederland	87	14,6
Zuidwest Nederland (incl. regio Leiden)	65 (67)	10,9 (11,2)
Brabant	51	8,5
Limburg	19	3,2

Tabel 3. Respons per type organisatie

Type organisatie	Aantal (n)	Percentage (%)
Verloskundigenpraktijk	123	20,6
Ziekenhuis	111	18,6
Kraamzorgorganisatie	32	5,4
GGD/JGZ/Centrum voor jeugd en gezin	6	1,0
Overig	14	2,4

Tabel 4. Respons per functie

Functie binnen VSV	Aantal (n)	Percentage (%)
1 ^e lijns verloskundige	126	21,1
2 ^e lijns verloskundige	44	7,4
Gynaecoloog	35	5,9
Gynaecoloog in opleiding	0	0
Kinderarts	5	0,8
Kinderarts in opleiding	0	0
Manager in ziekenhuis	7	1,1
Kraamverzorgende	9	1,5
Manager kraamzorg	26	4,4
Jeugdverpleegkundige	0	0
Jeugdarts	2	0,3
Manager jeugdzorg	0	0
Cliënt/ouder	2	0,3
Bestuurslid	28	4,7
Overig	37	6,2

Tabel 5. Respons per jaren werkervaring

Type organisatie	Aantal (n)	Percentage (%)
<1 jaar	9	1,1
1-4 jaar	40	6,7
5-10 jaar	72	12,1
11-15 jaar	43	7,2
16-20 jaar	52	8,7
20-25 jaar	27	4,5
>25 jaar	43	7,2

Respons is afkomstig vanuit alle regionale consortia, geografisch gezien vanuit het gehele land. De procentuele bijdrage vanuit ieder regionaal consortium aan het grote geheel varieert van 1,5 (Midden Nederland) tot 14,6% (Oost Nederland).

Welke thematiek is belangrijk volgens het werkveld?

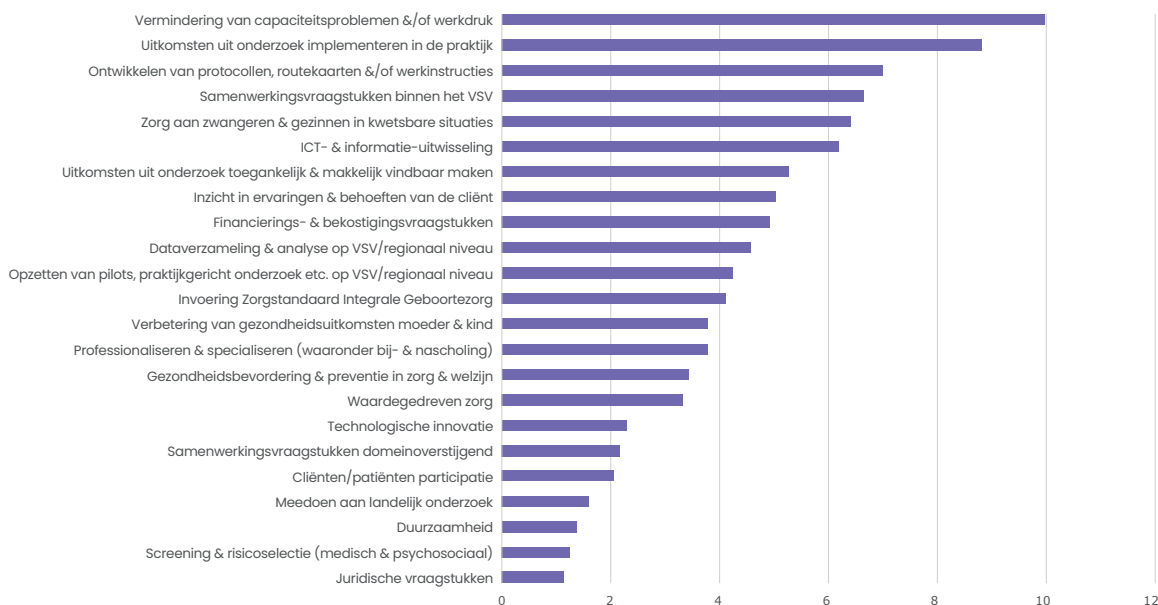
Eerst wordt het algemene beeld per gestelde vraag geschetst, gevolgd door de respons per regionaal consortium. Er wordt afgesloten met een overzicht van de mogelijke vervolgstappen om het werkveld daadwerkelijk de kans te geven aan de slag te gaan met de uitkomsten van deze kennisagenda.

Nederland breed

1. Op welke thema's of onderwerpen heeft uw VSV behoefte aan (verdieping van) kennis of ondersteuning bij implementatie van beschikbare kennis?

Figuur 1 toont de verdeling van de thematiek die volgens de respondenten vraagt om meer kennis.

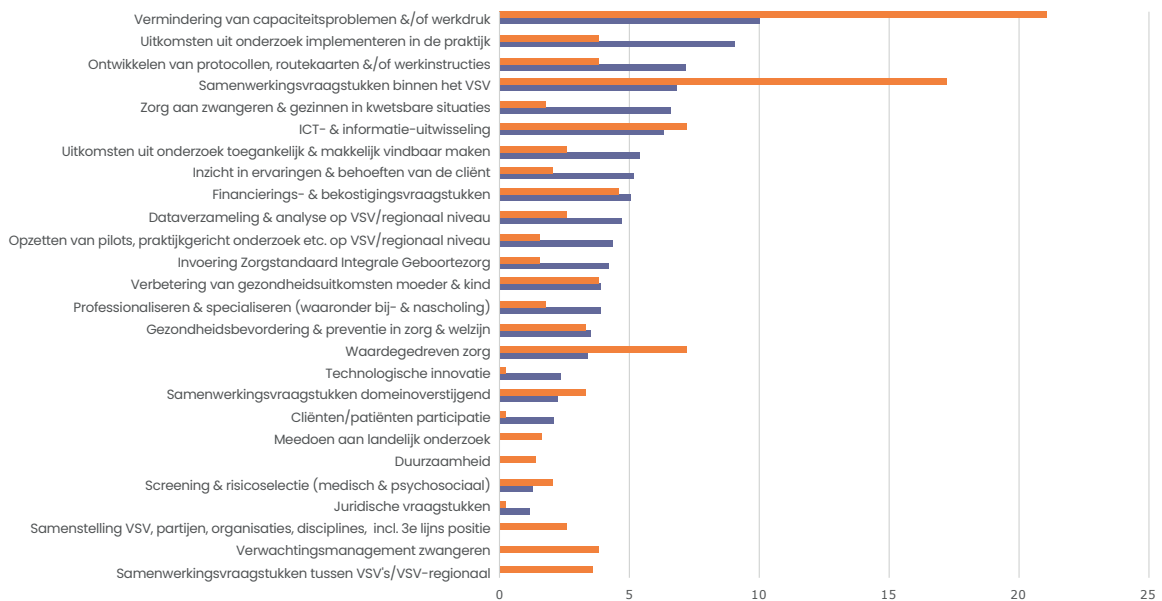
Figuur 1. Thematiek op volgorde van belangrijkheid (%)

2. Tegen welk probleem of vraagstuk loopt u in de dagelijkse praktijk aan?

De antwoorden zijn, waar mogelijk, gecategoriseerd naar de thematiek zoals die bij vraag 1 is genoemd. Waar dit niet mogelijk bleek, is nieuwe thematiek benoemd, resulterend in drie nieuwe thema's: 1) samenstelling VSV's, partijen, organisaties, disciplines, incl. 3^e lijns positie; 2) verwachtingsmanagement zwangeren; 3) samenwerkingsvraagstukken tussen VSV's/VSV regionaal. Figuur 2 toont de verdeling van de ervaren problematiek in de dagelijkse praktijk, gecategoriseerd naar thema (respons vraag 1 in paars, respons vraag 2 in oranje).

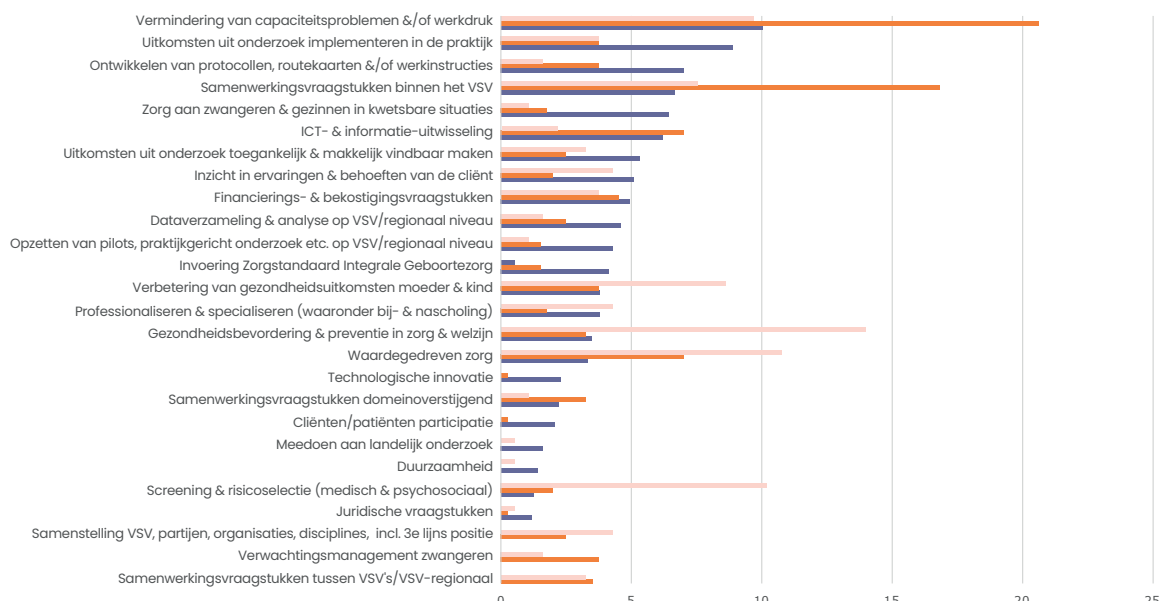
Figuur 2. Ervaren problematiek in de dagelijkse praktijk, gecategoriseerd naar thema (%)

3. Heeft u een concrete onderzoeksvraag, waarop het antwoord u in de dagelijkse praktijk echt verder kan helpen?

Overeenkomstig de methodiek zoals toegepast bij vraag 2, zijn de antwoorden van vraag 3 gecategoriseerd naar eerdere thematiek. Dit leverde geen nieuwe thematiek op. Figuur 3 toont de verdeling van de ingebrachte onderzoeksvragen, gecategoriseerd naar thema (respons vraag 1 in paars, respons vraag 2 in oranje, respons vraag 3 in roze).

Figuur 3. Ingebrachte onderzoeksvragen, gecategoriseerd naar thema (%)

De thematiek van de antwoorden van de open vragen overlappen het beeld dat uit vraag 1 naar voren komt, maar verschuift ook. Er zijn twee thema's die door de vragen heen overeind blijven en daarmee hun urgentie voor het nationale werkveld onderstrepen:

1. Vermindering van capaciteitsproblematiek en/of werkdruk;
2. Samenwerkingsvraagstukken binnen het VSV.

Op basis van vraag 2 is aanvullend meer aandacht wenselijk voor waardegedreven zorg en ICT-en informatie-uitwisseling; vraag 3 toont daarnaast behoefte aan kennis over gezondheidsbevordering en preventie in zorg en welzijn, alsook screening en risicoselectie medisch en sociaal.

Per regionaal consortium

Naast de landelijke ontwikkelingen en bijbehorende vraagstukken kent iedere regio zijn eigen uitdagingen en kansen. Inzicht in de respons per regionaal consortium kan de regio zelf helpen om bewuster en gericht aan bepaalde thematiek te werken. Als we van elkaars regio inzichtelijk hebben wat de thematiek is die aandacht vraagt, kunnen we daarnaast elkaar ondersteunen. Op basis van het VSV waar de respondent werkzaam is (NB: dit is in circa 50% van de gevallen gedeeld), is een top 3 samengesteld aan urgente thematiek per regionaal consortium, zie Figuur 4. De volledige verdeling van thematiek per regionaal consortium wordt getoond in Bijlage 1.

Figuur 4. Top 3 urgente thematiek per regionaal consortium

Vanuit hier verder

Deze kennisagenda weerspiegelt een innovatieve en unieke kijk op kennis in de geboortezorg vanuit het werkveld. Door de wijze van verspreiden en verzamelen hebben alle disciplines binnen de lijnoverstijgende en multidisciplinaire VSV's de mogelijkheid gekregen een stem te hebben. De data van alle mensen die de moeite hebben genomen input te leveren zijn waardevol en zinvol; het vervolgproces vraagt eveneens een waardevolle en zinvolle benadering. Hierbij staan toetsing en duiding in de dialoog centraal, met de blik richting verdere vormgeving van kwaliteit, beleid en onderzoek in de geboortezorg.

De kennisagenda in de huidige vorm dient als tastbaar uitgangspunt om in diverse gezelschappen en in verschillende regio's, met passende partners, het gesprek aan te gaan. Aan de regionale tafels gaan we in eerste instantie zorgdragen voor een goede landing van deze kennisagenda, in samenspraak met de coördinator(en) van ieder regionaal consortium. Hierbij is specifiek aandacht voor het regionale beeld. We gebruiken de kennisagenda als gespreksinstrument om te toetsen of het beeld dat is geschetst in de agenda ook daadwerkelijk zo wordt ervaren in het betreffende werkveld, aan welke thematiek de regio prioriteit wil en kan geven en op welke mogelijke wijze. Zo kan de kennisagenda inspiratie en houvast bieden aan activiteiten binnen een regio en als uitnodiging dienen voor regio's om onderling met elkaar te delen, vragen en motiveren. Ook aan de landelijke tafels zullen we thema's duiden, uitdiepen en strakker articuleren wat de uitdagingen en behoeften zijn aangaande dat thema. Dit doen we in samenwerking met alle partners die hier een belangrijke rol in kunnen vervullen. Gezien de bevinding dat capaciteitsproblematiek als zeer urgent wordt ervaren om kennis over te vergaren, willen we benadrukken dat we gebruik willen maken van de gremia die er al zijn en dat we inzetten op efficiënt samenwerken. Hoe we dat samen gaan doen zal de komende tijd meer vorm krijgen, waarbij we iedereen van harte uitnodigen hierin mee te denken en een actieve rol te pakken waar kan. Zo zal ZonMw deze kennisagenda meenemen als input voor de ontwikkeling van een nieuw programma Zwangerschap & Geboorte, waarvoor hartelijk dank.

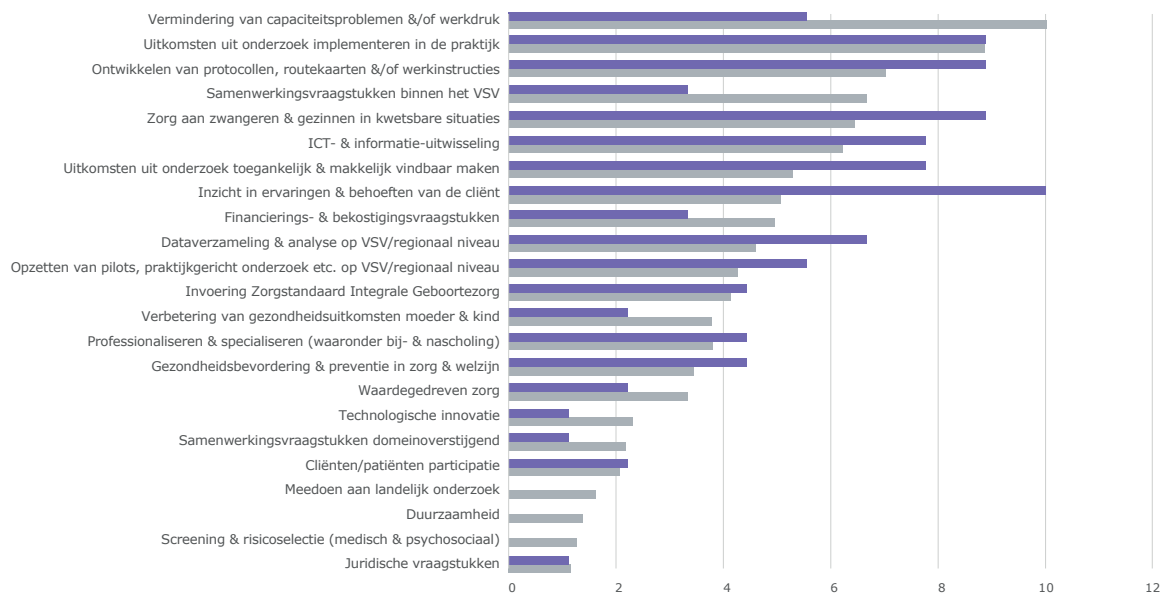
Het Netwerk Regionale Consortia Geboortezorg en de Federatie van VSV's hechten grote waarde aan blijvende input vanuit VSV's, zodat deze kennisagenda een structurele update kan krijgen en alle partners in de geboortezorg kunnen blijven inspelen op daadwerkelijke behoeften in het werkveld. De vorm hiervoor is nader te bepalen en moet vooral aansluiten bij de praktijk; meedenken graag! Neem voor verdere toelichting op deze rapportage of vervolgstappen op regionaal niveau gerust contact op met onderstaande auteurs of met de coördinator(en) van het regionaal consortium (zie www.netwerkconsortia.nl/contact).

Namens het Netwerk Regionale Consortia Geboortezorg en de Federatie van VSV's,
Lian Siebelt, lian.siebelt@federatievsv.nl
Rebecca Painter, r.c.painter@amsterdamumc.nl
Noortje van Duijnhoven, noortje.vanduijnhoven@radboudumc.nl

Bijlage 1. Verdeling thematiek per regionaal consortium

- Figuur 1. Noord Nederland
- Figuur 2. Noordwest Nederland
- Figuur 3. Midden Nederland
- Figuur 4. Oost Nederland
- Figuur 5. Zuidwest Nederland
- Figuur 6. Brabant
- Figuur 7. Limburg

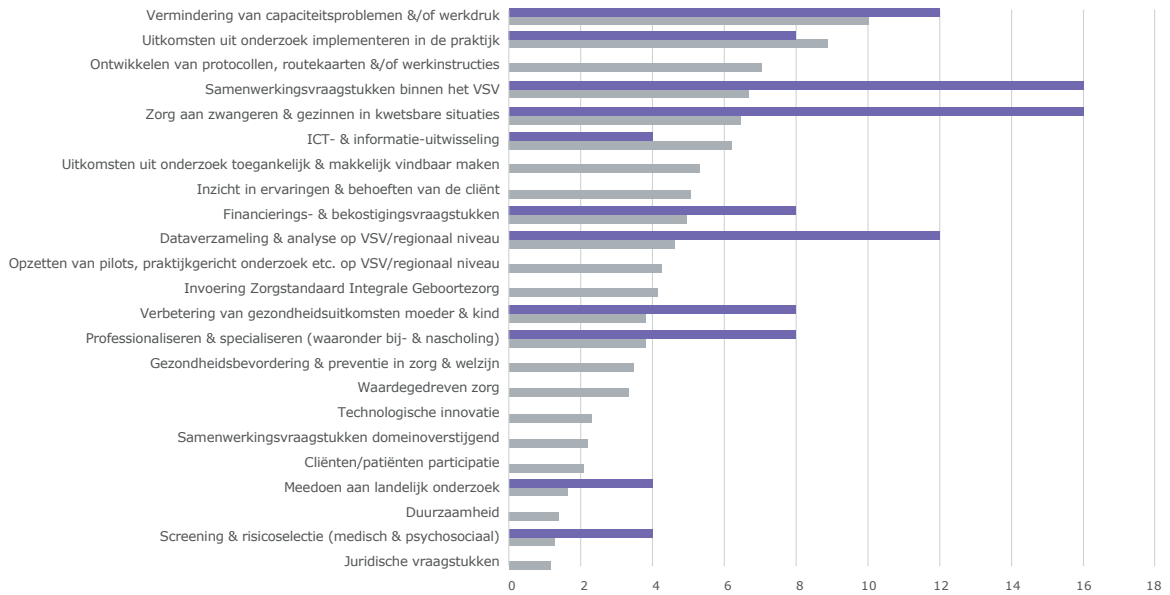
Figuur 1. Verdeling thematiek voor regionaal consortium Noord Nederland (paars; Nederland breed, grijs)

Figuur 2. Verdeling thematiek voor regionaal consortium Noordwest Nederland (paars; Nederland breed, grijs)

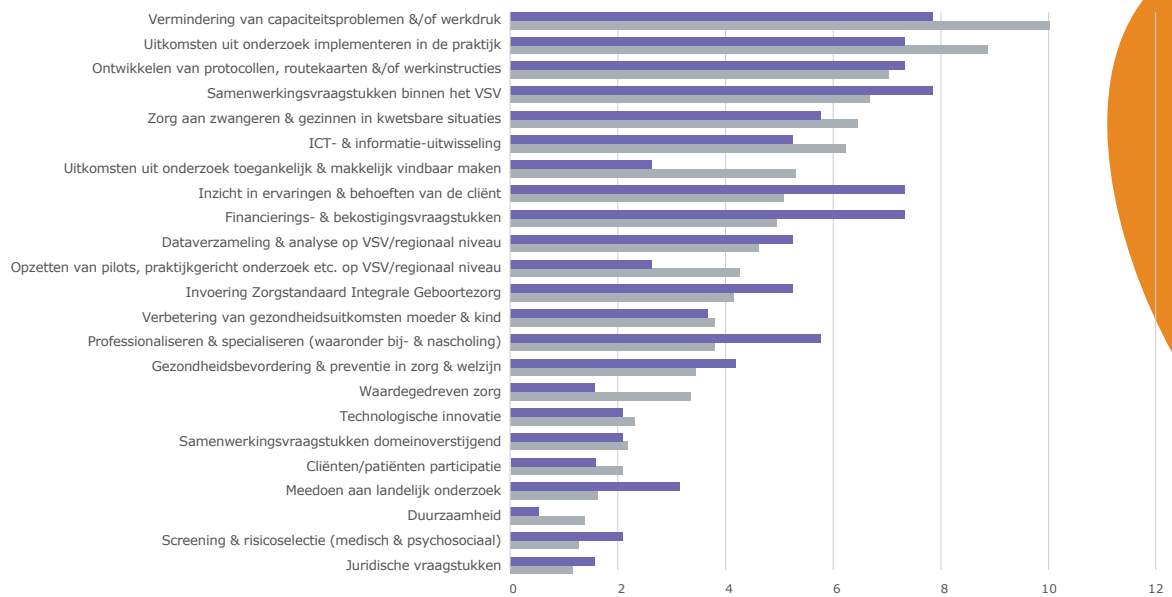
Figuur 3. Verdeling thematiek voor regionaal consortium Midden Nederland (paars; Nederland breed, grijs)

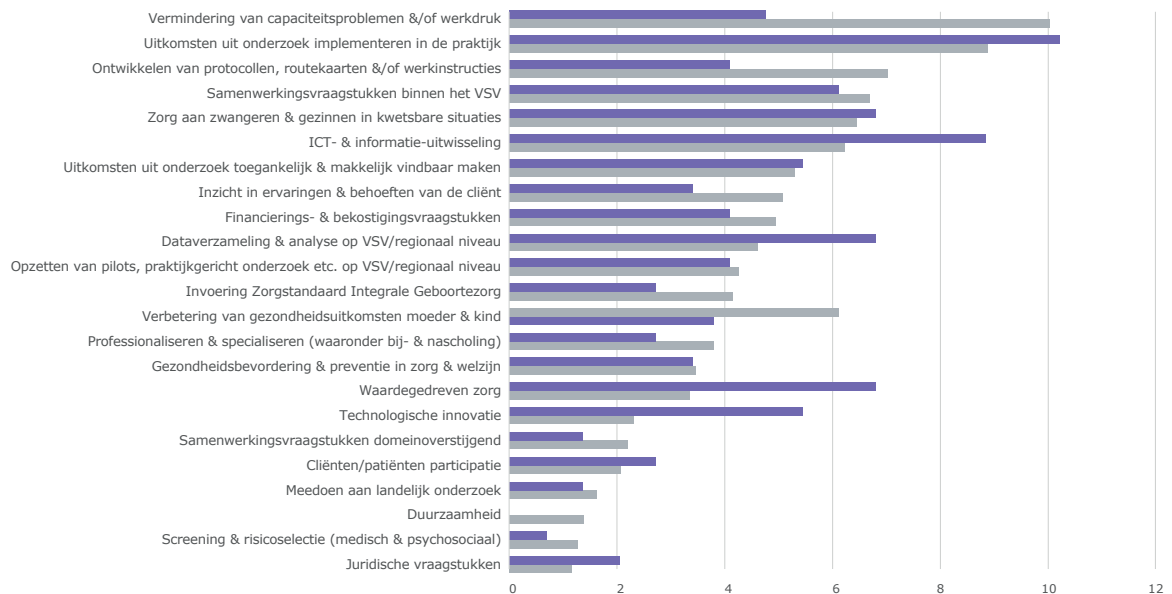
Figuur 4. Verdeling thematiek voor regionaal consortium Oost Nederland (paars; Nederland breed, grijs)

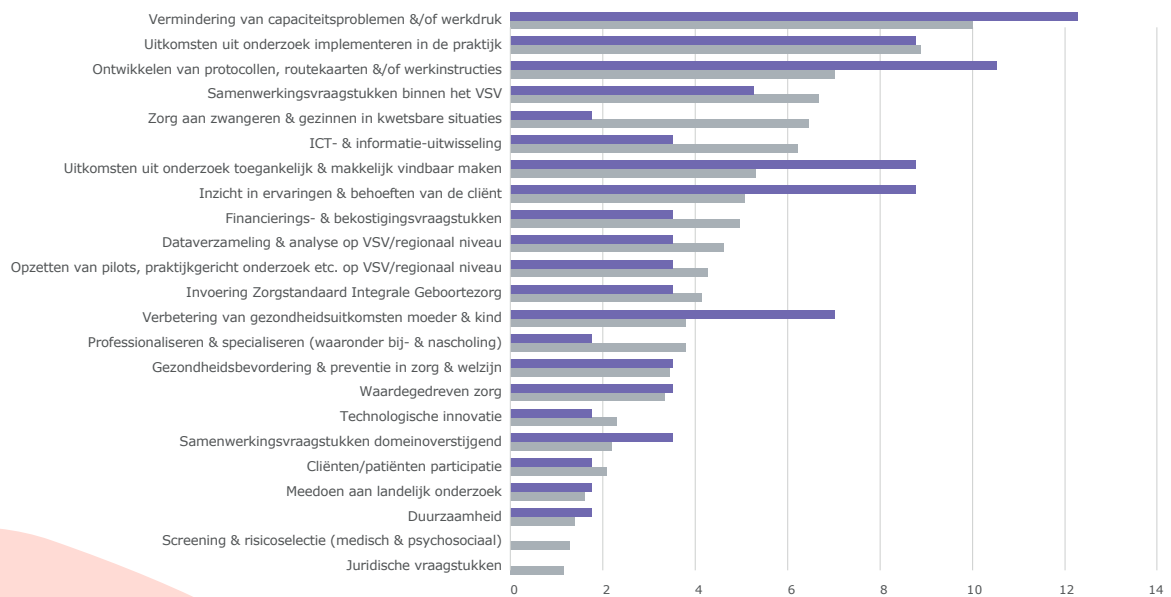
Figuur 5. Verdeling thematiek voor regionaal consortium Zuidwest Nederland (paars; Nederland breed, grijs)

Figuur 6. Verdeling thematiek voor regionaal consortium Brabant (paars; Nederland breed, grijs)

Figuur 7. Verdeling thematiek voor regionaal consortium Limburg (paars; Nederland breed, grijs)

Dit project is mede mogelijk gemaakt door:

